

LOOMUS

LOOMADE EESTKOSTE

Riigikogu kandidaatide vastused:

1. Kas pooldate karusloomakasvanduste keelustamist Eestis?
2. Kas pooldate loomatsirkuste keelustamist Eestis?

KESKERAKOND:

Kandidaat	Vastus
Lauri Laasi	Mõlemale küsimusele on vastus "jah".
Peeter Rebane	1. Jah, ma keelustaksin karusloomade farmid Eestis, sest ei pea loomade julma kohtlemist õigeks. 2. Jah, minu hinnangul ei peaks metsloomi neile loomuvastases keskkonnas ehk tsirkuses hoidma.
Oudekki Loone	1. Ma arvan, et Eestis ja kogu Euroopas peaksid karusloomafarmid olema keelatud. Karusloomafarmid kohtlevad loomi kui kaupa, mitte kui elusolendeid. Loomade puuri pistmine selle jaoks, et inimesed soojas teatris võiksid istuda tema nahk üle õlgade, on ebamoraalne. 2. Ma ei poolda metsloomade kasutamist meelelahutuses, see paneb taas meid unustama, et loomad on elusolendid, oma liigipärase käitumisega. Maailmas leidub piisavalt loodusparke ja loomaaedu, kus inimesed võivad loomi tundma õppida, nende allutamine inimeselikule meelelahutusele on julm. Inimesed ise on piisavalt osavad, põnevate ideede ja oskustega, et suudavad oma võimetega teisi ahhetama panna, jäägem meelelahutuses nende juurde, kes suudavad väljendada oma vaba tahet etendustes osalemiseks.
Maria Jufereva	1. Ma jagan seda meelt, et Eestis ka võiksid olla keelustatud karusloomafarmid, kuna loomade piinamine ükskõik mis eesmärkidel on igati tauniv tegevus. Kuid ma arvan, et probleemi on vaja analüüsida laiemalt. Sest ilmselge on see, et

	inimesed hetkel ei ole valmis muutma oma elustiili ja loobuda toodetest, mis on valmistatud loomade nahast. See on küll väga kurb, kuid reaalsus on nii, kui ta on. 2. Tsirkuse kohta ütleks nii, et kui oleks võimalik olla kindel ja kasvõi kuidagi kontrollida, mis tingimustes elavad ja töötavad loomad (kas nad söövad korralikult, piisavalt puhkavad, ei saa füüsiliselt karistada), siis miks mitte? Probleemiks on see, et kui tsirkused annavad oma esitlusi erinevates linnades, siis on väga keeruline kontrollida, millistes tingimustes loomad reaalselt elavad. Olen lugenud mitu artiklit, mis kirjeldasid, kuidas loomad kannatasid ja isegi surid selle reisi käigus. Seda kindlasti ei tohi lubada! Usun, et kirjeldatud situatsiooni vajab rahvusvahelist reguleerimist. Mida aga puutub mind isiklikult, siis mina eelistaksin loomadevaba tsirkust.
Hannes Männik	1. Iseenesest ei saa inimkond ilma teatud tüüpi farmideta eksiteerida. Peab aga mõtlema, millised neist on elutähtsad. Muudel eesmärkidel loomafarmide pidamist ma väga põhjendatuks ei pea. Ja siia kuuluvad kindlasti ka karusloomafarmid. Teisalt, annab Karjaküla farm tööd 77-le inimesele. Selles suhtes on asjal ka teine tahk olemas. 2. Vat sellele tsirkuse asjale ma tegelikult mõelnud ei ole, aga tundub, et mõistlik mõte.
Siret Kotka	Möödunud sügisel kohtusin Loomuse esindajatega ja kõnelesime nendel teemadel. Olen jätkuvalt sama meelt, et karusloomafarmid Eestis peaksid olema keelustatud. Karusloomanahast tehtud toode on luksuskaup, mida tegelikkuses saab asendada edukalt mõne tehistooteaga. Samuti ei pea ma mõistlikuks seda, et tsirkuses kasutatakse metsloomi. Tihti ei suudeta kontrollida, kas tsirkus kohtleb neid loomasõbralikult ning millised on loomade elamistingimused. Karu loomulik elukeskkond on mets, mitte puur.
Alar Nääme	Lähtudes praegu karusloomafarmides toimuvast, olen veendumusel, et sellistel tingimustel on farmide keelustamine põhjendatud. Samas piisaks sarnaselt Itaaliale ja Šveitsile rangete pidamistingimuste

	kehtestamisest, mis võimaldaks tegeleda näiteks aretustegevusega. Kindlasti vajaks lähemat uurimist ka karusloomafarmide osa loodusliku mingipopulatsiooni tekkel ning euroopa naaritsa väljatõrjumisel. Ennetavalt tuleb analüüsida farmidele karmimate reeglite kehtestamise või farmide sulgemise mõju piirkonna majandusele ja tegeleda farmides hõivatud inimeste ümberõppega. Samas pole Eestis karusloomakasvatus taolise ulatusega tööstuslik ettevõtmine nagu Soomes ja nähtavasti ei avalda siin farmide sulgemine majandusele märgatavat mõju. Sarnaselt karusloomade pidamistingimustele tuleks läbi vastava seadusandluse parandada ka koduloomade pidamise tingimusi, kindlustades riigipoolse abi pidamistingimuste kaasajastamisel. Loomade pidamisele tsirkustes ja nende kasutamisele etendustes, tuleks samuti kehtestada kindlad normid, mille täitmist kontrollitakse. Kui norme täidetakse, pole vajadust loomade esinemist täielikult keelata. Teie poolt toodud nimekiri riikidest, kus loomade esinemised keelatud, on küll muljetavaldav, ent samas peetakse neist mitmes tänaseni illegaalseid koera- ja kukevõitlusi. Täie tõsidusega tuleks tegeleda eksootiliste lemmikloomade kaubandusega. Asjatundjate hinnanguil hakkub teekonnal vihmametsast või savannist poodi ca 90% haruldastest papagoidest, roomajatest, kaladest, konnadest ja muudest loomadest. Kohale jõudnute eluiga jääb tubastes tingimustes ja oskamatu hoolitsuse tõttu lühikeseks. Toetan eksootiliste loomadega äritsemise keelustamist Eestis.
Oliver Liidemann	1. Karusloomafarmid peaks Eestis olema keelustatud! 2. Metsloom peab elama oma elu aga mitte olema tsirkuses lõbustamiseks ning kui ta ei tee seda, mida vaja siis antakse kahjuks talle piitsa ning see on täiesti vale. Sellepärast ma ei käi ise ka tsirkuses. Metsloomade kasutamine tsirkuses tuleks samuti keelustada!
Martin Repinski	Need küsimused on mulle väga hingelähedased, kuna minu naine Ksenia tegeleb loomade päästmisega. Tal on MTÜ Ayuda, kes päästab hobused ja aitab ka teisi abivajavaid loomi. Me ei kanna nahast tooteid ja ei külasta tsirkust (põhjus, et seal kasutatakse loomi). Meie farmis on 450 kitse ja 100 lehma kes elavad kõrge

	vanuseni ja me ei saada neid tapamajja. Konkreetselt vastuseks Teie küsimustele: 1. Olen vastu Eestis eksisteerivatele karusloomafarmidele. Tänapäeval on palju võimalusi nahktoodete asendamiseks muude materjalidega. 2. Samuti olen vastu loomade kasutamisele tsirkuses. Meie ise elame maal ja arvame, et parem on loomi vaadelda vabas looduses. Antud momendil ma kandideerin Riigikokku ja kui osutun valituks toetan Teid ja Teie ideid.
Marek Jürgenson	Minu isiklik arvamus on, et pika üleminekuperioodiga tuleks karusloomakasvatused Eestis likvideerida ja keelustada. Üleminekuperiood oleks vajalik selleks, et ettevõtjad saaksid võimalikult väikeste kahjudega oma kasvatused likvideerida. Toetan seisukohta, et tsirkuses võiks olla keelustatud metsloomade kasutamine.
Vladimir Šokman	Teema on kahtlemata irriteeriv ja kindlasti on nn homo sapiensil aeg tõsiselt järele mõelda "kust tulek-kuhu minek". JA KUIDAS? Olen nõus, et homo sapiensi roll maailma valitsejana on jõudnud äärmuslikkusesse. Sealhulgas suhtumises kaaselusolenditesse sellel planeedil. See ei puuduta ainult looduslikust vabadusest eraldatud elusolendeid. Igal juhul väärivad kõik lugupidavat suhtumist - olgu siis vabas looduses või mitte. Sellest lähtuvalt saab teie poolt esitatud küsimustele vastata mitmeti... Paljud loomaliigid teevad inimestega kogu ajaloo jooksul koostööd, teised kasutavad ära inimese lähedust jne. jne. Usun, et selline suhtumine - vastastikku lugupidav, on vähemalt osa liikide puhul, olnud kahepoolne. Suhtumises elusloodusesse peaksime minema vähemalt niipalju ajaloos tagasi, kus hakkas kaduma austus, veel parem aukartus, LOODUSE vastu. Tegelikult ju vägivald aina süveneb - homo sapiens leiutab aina uusi põhjendusi, miks on vaja hävitada teine homo sapiens ehk vend siin maamunal... Ja teeb seda! PS! Ka nafta- ja muid välju tuleb kasutada mõistlikult (kindlasti mitte ekspluateerida piiritult). PS! Homo sapiensi riitumine naftatoodetesse, toitumine naftatoodetest loodud nõudest jne jne on viinud homo sapiensi immuunsüsteemi probleemideni, mille tulemused

	paistavad praegu pigem hirmutavad ja süvenevad, kui lootustandvad... Nii et te ei saa mind liigitada +/-. Kindlasti olen vägivaldsete, alandavate jms meetodite kasutamise vastu.
Enn Eesmaa	Arvan, et kõik, mis on loomadele loomuvastane on kurjast. Seega vastan teie küsimustele jaatavalt väljendades seejuures oma isiklikku arvamist.

REFORMIERAKOND:

Lauri Luik	1. Jah. 2. Jah (kõikide loomade kasutamine).
Ülle Rajasalu	1. Kindlasti on karusloomafarmide pidamist meie ühiskonnas liialt vähe käsitletud. Tänu loomakaitsjate aktiivsusele ja avalikkusele suunatud informatsioonile on inimesed hakanud endale teadvustama karusnahatööstusega kaasnevat jõhkrust ja vägivalda. Mina näiteks ei teadnud, millistes tingimustes neid loomi kasvatakse. Jah, ma olen ostnud aastaid tagasi endale naaritsanahast kasuka, kuid tänu Teie poolt esitatud videoklippidele on minu arvamus ja hoiakud muutunud. Iga naine tahaks olla ilus ja omada ilusaid riideid, paraku ostes ei tea ta nende valmistamise tagamaid. Siinkohal tahakski tänada teie organisatsiooni liikmeid inimeste teavitamise eest. Jõhkruks ja vägivald, ükskõik, kelle vastu või mil viisil, sellega ma ei suuda nõustuda. Sellepärast toetan karusloomafarmide keelustamist. 2. Metsloomade kasvatamisel tsirkusloomadeks kasutatakse vägivalda. Seepärast pean õigeks nende kasutamise keelustamise tsirkuses.
Toomas Viks	Pean ausalt ütlema, et veel aastad tagasi ma isegi ei mõelnud selle küsimuse peale. Ehk ka seetõttu, et pole ise (õnneks) karusloomanahkade kasutaja. Nüüd on aga kõik muutunud. Peale seda, kui nägin saates "Pealtnägija" õõvastavaid kaadreid Eesti karusloomafarmist ja

	sealsete asukate nürustest elutingimustest, toetan kahel käel karusloomafarmide keelustamist. Mis puutub aga tsirkusesse. Ka mulle ei meeldi, et loomi dresseeritakse tsirkuses moel, mis tekitavad neile valu ja kannatusi. Samas teame, et just nii enamuses metsloomi taltsaks tehakse. Kindlasti võiks siin mõelda, milliste metsloomade kasutamine võiks kohe olla keelustatud.
Urmas Sutrop	1. Kiire ja emotsionaalne vastus on jah! Kui natuke mõelda, siis keelatud peavad olema kõik karusloomaliigid, mis võivad farmidest põgeneda ja suudavad looduses paljuneda. On ju mink farmidest põgenenud ja euroopa naaritsa praktiliselt loodusest välja söönud nii, et euroopa naarits on kantud punasesse raamatusse äärmiselt ohustatud liigina. Ükski krae ei kaalu üles seda loodusele tehtud kahju. Lisaks eetilised probleemid karusloomakasvatuses ja nende pidamise tingimused. Siin on, mille üle mõelda. 2. Metsloomade kasutamise tsirkuses võiks küll ära keelata. Kindlasti ei ole ma nõus loomaaedade keelustamisega, sest loomaiad aitavad säilitada ja väljasuremisest päästa paljusid looma- ja linnuliike. Lisaks loomaaedade pedagoogiline väärtus. Samas koerte, kasside, hiirte, küülikute ja hobuste kasutamist ma küll tsirkuses ära ei keelaks. Loomulikult tuleb nende puhul jälgida, kuidas neid loomi peetakse, transporditakse ja treenitakse. Piitsa ja prääniku meetodit loomade treenimiseks kasutada ei tohi.
Ants Leemets	1. Pigem võiks olla reeglid, millised farmid võiks olla või millised ei tohiks. Traditsiooniline kitsas puuris pidamine võiks olla keelatud. 2. Nõus, võiks olla keelatud.
Väino Hällikmägi	Ei ole ise ei karusloomakasvataja ega ka aktiivne loomakaitse aktivist ja kogu info, mis mul hallata on, pärineb meediast. Tõele au andes on ka minule vastuvõetmatu need tingimused, mis on mõnes karusloomakasvatuses. Olen arvamusel, et karusloomakasvatus oleks ka kõige õrnahingelisemale ja tundlikumale loomakaitsejale vastuvõetav, kui kehtiksid rangemad nõuded karusloomakasvatajatele loomade hoidmisel. Ma ei ole aga põhimõtteline karusloomakasvatuse vastane. Kas järgmiseks sammuks oleks loomanahkade kasutamine jalatsitööstuses, rõivatööstuses jne?

	Ma ei ole kirglik tsirkuse austaja ja võibolla minu arvamus ei päde sedavõrd. Võin öelda ka miks: mulle ei meeldi loomad tsirkuses. Loom peab jääma oma keskkonda.
Liivi Maran	1. Jah. Karusloomafarmid võiksid olla keelustatud, väljaarvatud ehk küülikufarmid (kui neid Eestis üldse on) võiksid teatud tingimustel olemas olla - on neid ju Eestis kodustes majapidamistes ikka kasvatatud ning kui on tagatud loomadele õiged elutingimused, siis võiks nende kasvatamine ka jätkuda. 2. Metsloomade kasutamise keelustamisele tsirkuses kirjutan "kahel käel alla" - ma ei käi kunagi sellises tsirkuses, kus kasutatakse metsloomi, sest see lihtsalt ei meeldi mulle, kuidas loomad on oma looduslikust keskkonnast välja kistud ning pandud inimeste lõbustamiseks tegema asju, mis pole loomadele loomupärased.
Madis Milling	Olen kindlasti loomade tsirkuses kasutamise vastu. Lisaksin sellele tsirkusekommentaarile veel ühe lause: Näitlejana lähen ma lavale OMA TAHTEST, loom aga sunniviisiliselt. Karusloomafarmide teema on aga veidi mitmetahulisem. Kindlasti olen ma selle vastu, et karusloomafarmides (Eestis nähtud) valitsevad jubedad tingimused ja karusloomade lühike elu on väga piinarikas. Loomulikult on probleem väga emotsionaalne - loom, ehk elusolend peab surema, et teine elusolend saaks kasukat kanda. Samas sööme me liha ja vorsti ning ei muretse veiste tapmise pärast. Isiklikult arvan, et karusloomakasvatus on oma aja äraelanud relikt. Me EI PEA sooja saamiseks loomanahku kandma. Samas, kui me karusloomakasvatuse ära keelame, ei jää kasukad ja kraed kandmata - kantakse kasvõi kunstkarusnahka. See, kui palju kunstkarusnaha tootmine loodust reostab on aga omaette teema.
Rein Aidma	Meil on sadu kordi olulisemaid küsimusi. Teie poolt kummalisel kombel valitud võitlusvaldkond on täiesti ebaoluline, puudub, et te hakkate antud teemal veel terroristiks. Inimkonnal ja eriti meie riigi naabriga võrreldes olete oma teemapüstitusega pehmelt öeldes... marginaalselt-primitiivne.
Meeli Pärna	Päris keelustamise poolt ma ei ole - küll aga peaks olema tõhusam järelvale, mis puudutab neid tingimusi millistes loomi peetakse /kasvatatakse ja vastavalt ka karistused nende rikkumise puhul.

	Isiklikult olen loomade kasutamise vastu tsirkuses.
Kaido Veski	Ma ei ole antud valdkonnaga kuigi hästi kursis, kuid vastan nii, nagu tunnetuslikult õigeks pean. Minu meelest peaks mõlemale küsimusele lähenema eelkõige ühest ja kõige olulisemast vaatenurgast – igasuguste elusolendite meelelahutuse ja edevuse teenimise eesmärgil vangistamine ja tapmine on jätk ning mõttetu. Diskussiooni võimalus tuleb sisse, kui mõtleme sellele, et teatud sorti loomset päritolu ihu- ja jalavarje oleme me just nende heade praktiliste omaduste tõttu alati tarvitanud.
Heidy Purga	1. Karusloomade farmid võiksid meil keelustatud olla. 2. Pooldan ettevalmistamisel olevat eelnõu, mis keelustaks loomade kasutamise tsirkuses.
Ain Täpsi	1. Pooldan karusloomafarmide keelustamist Eestis. 2. Metsloomade (või kõigi loomade) kasutamise keelustamine tsirkuses ei ole nii üheselt vastatav. Kui loom on tsirkuses üles kasvatatud, ei näe ma probleemi dresseerimises. Sama toimub ju ka koertega politseis, paljudes kodudes. Küll aga pean probleemiks suurte loomade, nagu elevandid, kaelkirjakud jne. transpordiga väntsutamist. Arvan, et selle mõtte käsitlemisel tuleb arvestada igat loomaliiki eraldi.
Indrek Kesküla	Meie peres kasvab 2 koera ja 2 kassi. Inimeste suhtumine loomadesse on oluline. Olen olnud ka seotud PM-ses loomakasvatustsirkusega varasemalt. 1. Mõistan Teie muret, kuid esimesele küsimusele vastan, et karusloomafarmid ei pea olema vähem keelustatud kui PM loomafarmid. Kuna ma ei näe tänasel hetkel lihale söögiainena alternatiive, siis ma ei saa öelda, et keelustame need ära. Arvan, et mida rohkem me keelustame, seda jõhkramad tingimused võivad karusloomadel mõnel teisel maal olla. Juhul kui nõudlus samaks jääb, siis see ettevõtlusvaldkond muutub kasumlikumaks ning uusi tegijaid on veelgi rohkem. Keskendugem elamistingimustele. 2. Tsirkuses oleneb kindlasti väga palju nendest inimestest, kes loomadega kokku puutuvad. Sama on ju loomaaias. Mõlemad keskkonnad ei ole metsloomade jaoks mõistlikud. Olenemata sellest, olen Teiega nõus, et alustame metsloomade keelustamisest tsirkuseareenil ning iga metslooma puhul loomaaias tuleb käsitleda üksikjuhtumina.

Igor Gräzin	Keelustamiseks alust pole te näidanud, küll aga seda, et parandada tuleks paljutki. Kui tahate keeldu, siis peavad argumendid olema selged ja tugevad, ilma emotsioonideta. Kordan, te vaatate veidi imeliku nurga alt: loomade aspektist (mida ma ei tea, kuna pole kunagi lövi olnud), aga mitte inimlikust - kus on oht julmuse jne kasvatamiseks. Muide, enamus neist, kes topivad kasse põlevasse korstnasse, pole tsirkuses kunagi käinud ja suurem osa daame, kes kannavad naaritsakasukaid, minestaksid ära, kui näeksid kana tapmist. Nii et ka siin pole asjad nii sirged nagu teile tundub.
Kalev Kukk	Vastus 1. küsimusele: ei (küll võiks rakendada osalisi piiranguid). Vastus 2. küsimusele: jah (metsloomade osas).
Rait Maruste	Minu vastus mõlemale Teie küsimusele on jaatav. Ma ei näe mingit praktilist vajadust tänapäeval toota ja kasutada loomanahku riietumiseks. Kaasaegne tehnoloogia ja tootmise tase võimaldab saada kehakatteid palju praktilisemalt ja loomi selleks eesmärgiks kasutamata. Sama kehtib ka loomanaha kaudu oma staatuse esiletoomises - selline käitumine peaks olema ajalukku jäänud. Siiski, ei pea ma õigeks agressiivset käitumist inimeste suhtes, kes kannavad näiteks oma vanematelt päritud või aastakümnete eest, teistes oludes ja hoiakute keskkonnas soetatud karusnahku/kasukaid. Ka on loomade kasutamine tsirkustes reeglina minevikust pärineva atavism, relikt. Eriti, kui sellega kaasneb harukordsete loomade halb kohtlemine ja nende pidamine neile võõras, raskesti talutavas keskkonnas. Samas, tsivilisatsiooni käigus kodustunud liikide puhul (näiteks kassid, koerad, hobused) ei peaks ma seda automaatselt välistatuks. Mõned neist võivad olla vägagi aldis trikke tegema ja esinema ning nad on kohanenud eluks inimeste keskkonnas.

ISAMAA JA RES PUBLICA LIIT:

Priidu Pärna	1. Farmide keelustamist ei toeta, kuid loomadel peavad olema normaalsed tingimused. 2.
---------------------	---

	2. Tsirkuses loomade kasutamist ei toeta.
Diana Ingeriainen	Ma pean õigeks teemadel, kus mul endal puudub teadmine, usaldada vastava ala eksperte. Et kujundada oma seisukoht peaks pikemalt Teie poolt küsitud teemadesse süvenema, ilma vastavate konsultatsioonideta ei ole võimalik vastata.
Liisa Pakosta	Kahjuks olen nii hõlmatud teiste teemadega, et ei jõua sellesse valdkonda süveneda. Õpilaste Teaduslikus Ühingus nooruses kuulusin zooloogia sektsiooni, nendele küsimustele pole võimalik anda lihtsaid ei/jah vastuseid.
Henrik Aavik	1. Ma ei ole selles vallas spetsialist ning kindlat seisukohta ei võta. Eetilises plaanis ei näe ma erinevust kanade, lehmade, hobuste ja karusloomade pidamises, pidamistingimused peavad olema väärivad, aga pidamise loomapõhist reglementeerimist ma ei poolda. 2. Kõikide loomade pidamine tsirkuses kommertslikuks meelelahutuseks peaks olema keelatud.
Andres Arrak	Inimene on kõigele vaatamata lihasööja loom. Looduses - ja me oleme selle osa - on teatud loomulikud seadused. See on üks aspekt. Teine: kas te olete nõus nahkkingade asemel käima plastmassist tehtutega? Ja kindad?
Marko Pomerants	Vastus esimesele küsimusele: Ei pea keelustamist vajalikuks. Vastus teisele küsimusele: Ei pea keelustamist vajalikuks. Püüan oma vastuseid motiveerida. Karuslooma kasvatuste keelustamine: Ma ei tea, kuidas küsimus inimestele täpselt esitati, aga oma kogemustest (oman geoloogia alast haridust ja töökogemust keskkonnakaitsevaldkonnas) tean, et inimeste vastumeelsus karusloomafarmidele on olnud ennekõike seotud keskkonnakaitseliste aspektidega. Oht põhjaveele, haisuprobleemid, toiduga seonduvalt kajakate kogunemine. Kindlasti on tänaseks ajaks kasvanud ka nende inimeste hulk, kes teemat käsitlevad looma heaolu vaatevinklist ja samas keskkonnakaitselised meetmed paranenud. Arvan, et tegu on ühe majandusharuga, mille tulevikusaatuse võiks otsustada tarbija läbi nõudluse. Loomulik, et jälgitakse keskkonna ja loomapidamisnõudeid. Tsirkusloomadest: Arvan, et tegu on loomade kohtlemise erandiga, mida samuti peaks aktsepteerima, kui traditsioonilt tsirkusekunsti osa. Loomadel peaks olema sealjuures väärivad elamistingimused.

Andres Öpik	Minu seisukohad on mõlemas küsimuses lihtsad - karusloomafarmid peavad Eestis keelustatud olema. Sõltumata seal olevatest tingimustest aga see ei ole ka kuidagi argument nende toetuseks. Loomade kasutamine tsirkuses on minu jaoks samuti küsitav. Igal juhul on see loomadele suur stressi põhjustaja. Kuigi mõnedele koertele see vahest ehk meeldib - igapäevane tegelemine jne. Aga see on loomadele hea vaid teatud piirini. Minu jaoks oli selge näide suurest stressist, kui tuntud sportlane oli telesaates oma koeraga või koerte kasutamine kerjamisel jne.
Tiit Papp	Kahjuks pole jõudnud tihedate tööde kõrval mõtiskleda sügavalt Teie esitatud küsimuste üle, sest mina olen põhjalik ja eelistan korralikke ja läbimõeldud seisukohti kujundada ning seega pole võimalik midagi vastata. Aga lihtsa inimesena olen seda meelt, et kõiki loomi tuleks kohelda inimlikult ja loomade jaoks loomupärasel (vägivallatul) viisil jne.
Andres Laisk	Mõlemal juhul tuleb minu arvates lähtuda kõigepealt sellest, kas loomadele saab tagada vajalikud elutingimused. Tsirkust ja muud palagani ma isiklikult üldse ei poolda ja loomi saab vajadusel vaadata loomaaedades. Tõsi, mis saab siis nendest loomadest, kes on tsirkuse jaoks ja tsirkuses kasvanud, seda ma ei tea, aga loodetavasti on see lahendatav. Ehk lühike vastus selles küsimuses oleks jah, pooldan metsloomade, eriti suurloomade osas. Karusloomade puhul ma ei oska kohe leida põhimõttelist erinevust muu põllumajandusliku loomakasvatusega, mistõttu ma arvan, karusloomade kasvatamise keelustamine peaks siiski lähtuma kasvatamisele seatavatest tingimustest laiemas mõttes ja loomulikult nende täitmise tagamisest. Ma pole küll teemaga süvitsi kursis, aga oletan, et tänapäevane tõuaretus võimaldab ka karusloomakasvatuseks leida järjest sobivamad liigid. Minu subjektiivselt positsioonilt võib muidugi see kasvatus ka olemata olla. Lühike vastus selles küsimuses oleks, pigem ei poolda, aga tuleb täiendada vastavat seadusandlust ja tõhustada järelvalvet selle üle. Kas Eesti peaks olema põhimõtteliselt pioneer millegi ära keelamisel – ma ei ole olemuslikult väga suur käskude ja keeldude maailma inimene mistõttu loodaksin, et inimeste tarbimisharjumused ja teadlikus peaksid eelkõige muutuma.
Janek Raik	Teemadega sügavuti tegelemata arvan nõ talupojamõistuse seisukohast, et:

	1. Karusloomafarmid võiksid mingil kujul olla lubatud, kuniks on lubatud muud lihaloomade farmid. St peaksid kehtima teatud pidamismõõdud. 2. Ka tsirkus kui selline peaks loomi kasutama, jällegi peaks kehtima nõuded loomade pidamisel, sh võiks olla keelatud nende piinamine.
Tiia Sihver	Täna Teid küsimuse eest. Tean omal nahal, mida tähendab kodaniku liikumisena seadusloomes kaasa rääkimine. Kuid minu eriala on pisut teine ja seega kahjuks ei ole mul võimalik ka leida aega teemasse süvenemiseks ja endale asjasse puutuvate detailide selgeks tegemiseks. Vabandan, aga olen tõesti oma töös ja tegemistes väga põhjalik inimene ning ma ei soovi sõna võtta teemadel, mida ma sügavuti ei valda. Teile edu soovides loomade huvide ja õiguste kaitsel.
Aavo Üprus	Mulle meeldiks rohkem, kui keelustamise ehk kriminaliseerimise asemel reguleeriksid paljusid asju head tavad ja välise sunni asemel sisemine moraal. Selleni jõudmine eeldab kodanikuühenduste, kirikute ja valitsuse organiseeritud ja eesmärgipärast koostööd, milles ma meeleldi osaleksin. Kui Te aga küsite, mida ma arvan karusloomafarmidest ja loomatsirkusest, siis vastan, et enam vähem sama mida ma arvan broilerikasvatusest ja Tallinna loomaaia: neil inimtegevuse valdkondadel on piinamise tunnuseid.
Georg Linkov	1. Osaliselt kindlasti. 2. Päris metsloomad- jah.
Jaak Pächter	1. Karusloomade küttime ja kasvatusega on Eesti rahvas ürgsest ajast tegelema. See on olnud eestlaste, kui põhjamaa rahva eluviis. Karusloomafarmid on üks selle väljund. Pigem peaks olema karmistatud kontrolli pidamise reeglite järgimise üle. 2. Tsirkus on ja jääb. Loomad on selle osa ja jääb selleks. Kõik loomad on seal teretulnud. Küll jällegi, kas neid koheldakse inimlikult, peab olema jälgitav ja kontrolli all.
Andrus Saare	1. Ei toeta karsuloomafarmide keelustamist 2. Metsloomade kasutamine tsirkuses võiks olla keelustatud.
Lauri Luur	Tsirkuses loomade kasutamine võiks loomulikult ära lõppeda. Karusloomakasvatused on keerulisem teema. Ei pea õigeks loomade piinamist, mistõttu ühelt poolt võiks selle ka ära lõpetada. Kuid kasvatused annavad inimestele tööd ja võibolla on kasvatusi,

	mis oma tingimuste poolest mõnele liigile sobivad. Seetõttu ei kiirustaks ma andma kiireid katteta lubadusi, vaid ütleks, et kui peaksin otsustama siis alustaksin kõigepealt farmide külastusest ja tutvuksin erineva kirjandusliku materjaliga. Seejärel saaksin kujundada selge seisukoha. Hetkel otsustamiseks vähe infot.
Toomas Takkis	Pean tunnistama, et ma pole nendele küsimustele eriti varem mõelnud. Konsulterisin tütar Kristiinaga (16-aastane, kes töötab mitu aastat kooli kõrvalt ja suviti loomakliinikus). Arutasime ja väitlesime ja jõudsime arvamusele, et vastaksime mõlemale küsimusele jaatavalt. Olgu siis nii.
Tiina Oraste	1. Karusloomafarmid võiksid Eestis olla keelustatud. 2. Metsloomade toomist neile omasest elukeskkonnast inimeste lõbustamise eesmärgil ei pea ma õigeks.
Anneli Kannus	Kuna tänapäevased rõivamaterjalid ja tehnoloogia arengud võimaldavad inimesi riietada ilma farmis peetavate karusloomade nahkadeta, siis olen põhimõtteliselt karusloomafarmide keelustamisega nõus. Isiklikult olen veendunud, et nii kaua kui Eestis on vanemateta, vaesuses elavaid lapsi ning raskustes ja hooldamist vajavad eakaid, on minu prioriteedid seotud inimestega. Olen nõus metsloomade tsirkuses kasutamise keelustamisega.
Evelin Samuel	Isiklikul tasandil kaldub mu vastus kindlasti mõlema keelustamise poole, eelkõige loomade halbade elutingimuste pärast. On üsna tõenäoline, et ei farmides ega tsirkuses ei suudeta kunagi tagada loomade vajadustega kattuvad tingimused - selleks puuduvad ilmselt nii materiaalsed kui lihtsalt inimlikud-eetilised ressursid. Sellegipoolest puudub antud teemast põhjalikum ja mõlemapoolne ülevaade, usun, et mõlemal poolel on õigus end kuuldavaks teha enne kohtuotsust.
Ando Kiviberg	Käesolevaga teatan, et pooldan karusloomafarmide keelustamist Eestis. Samuti teatan, et teen endast oleneva, et aidata kaasa loomade väärkohtlemise lõpetamisele. Mis puutub konkreetselt tsirkusesse, siis absoluutselt keeldu ei poolda, küll aga toetan metsloomade väärkohtlemise keelamist.
Merle Mäesalu	1. Kas karusloomafarmid võiksid Eestis keelustatud olla? Tean Läänemaal üht väiketalunikku, kes lisaks põllumajandusele tegeleb ka tšintšiljade kasvatamisega. On väga tervitatav, kui väiketootja hajutab oma riske ja tegeleb erinevate ettevõtlusvaldkondadega, et oma perele elatist teenida. Teadupoolest ei ole maapiirkonnas palju töökohti ja antud

	pere on hea näide ettevõtlikust ning ise hakkama saavast perest. Seega ei võta mina öelda, et karusloomafarmid peaks Eestis keelustama. Samas on küsimus, kas väiketalunik kvalifitseerub karusloomafarmiks? Ses osas mul puuduvad spetsiifilised teadmised. Kompromiss võiks olla, et maapiirkonna väikeettevõtjad võiks karusloomi kasvatada, kui loomadele on tagatud vajalikud tingimused. 2. Kas Eestis võiks olla keelustatud metsloomade (või kõikide loomade) kasutamine tsirkustes? Pooldan metsloomade kasutamise keelustamist tsirkustes.
Piret Orav	1. Karusloomakasvanduste keelustamise küsimus. Ma arvan, et esimeses järjekorras tuleks tagada farmides normaalsed tingimused -- nii nagu ka teie pöördumises on nimetatud, et nõue on, et peab olema tagatud liigiomase käitumise võimalus. Nende tingimuste täitmise üle peab olema väga range kontroll. Kindlasti tuleb keelustada selliste farmide tegevus, kus on kasutusel alla ruutmeetrised puurid - on raske uskuda, et selliseid üldse Eestis on. 2. Metsloomade kasutamine tsirkuses -- pooldan selle keelustamist.
Mart Nutt	1. Karusloomakasvatuse keelamise kohta mul lõplikku seisukohta ei ole. Minu jaoks on jätkuvalt õhus küsimus, miks kohelda karusloomi teist moodi kui mitmeid koduloomi (sead, lambad, veised...)? Kui saan põhjendatud selgituse, kujundan ka seisukoha. Kindlasti leian, et keelama peab tegevuse, mis toovad loomadele stressi või on vaadeldavad loomapiinamisena. 2. Loomade (sh igasuguste loomade) kasutamisele tsirkuses olen vastu.
Rain Sangernebo	Ma ei arva, et keelustamine oleks õige, ei esimese ega ka teise küsimuse valguses. Pigem tuleks mõelda pidamise/hoidmise regulatsiooni peale.
Lagle Parek	Pean kohe ütlema, et olen antud teemas väga nõrk. Pole olnud mulle väga lähedane. Karusloomakasvatus, kas hea või halb? Lõpuks kasvatame hulga teisi olusolendeid selleks, et neid süüa, võtame nii sead, ka ju elusolendid. Ise ma karusnahku ei kannan, see on juba põhimõtte pärast, siin on juba mingit veendumust. Olen varem vahel juhtunud tsirkusesse ja seal mulle igatahes loomad ei meeldi, aga ega taltsutatud inimesedki paremad pole!
Tiit Riisalo	Loomade pidamisel peab olema kindlasti tagatud ettenähtud nõuetest kinni pidamine ning rikkumisi peab riik sanktsioneerima. Ma ei pea aga õigeks karusloomafarmide sunniviisilist sulgemist.

	Kui inimesed karusloomanahast tooteid ei eelista, väheneb nõudlus nende järele ning selle majanduslikuks tagajärjeks on karusloomakasvatuse hääbumine. Isiklikult ma karusloomanahast tooteid ei eelista, kuivõrd muud tänapäevased materjalid on rõivaste valmistamiseks piisavalt head. Loomatsirkuste teema detailidega ei ole ma kursis, seega ühene kindel seisukoht hetkel puudub. Samas ei tunne ma selle asja vastu ka mingit sümpaatiat, kui nende keelustamise poolt on veenvad argumendid, olen valmis seda toetama.
Kalle Muuli	Toetan karusloomafarmide ja tsirkuses loomade kasutamise keelustamist.

SOTSIAALDEMOKRAATLIK ERAKOND:

Randel Länts	Minu vastused on mõlemale küsimusele jaatavad. St, karusloomafarmid peaksid olema keelatud ja loomade kasutamine tsirkuses sama. Ja loomulikult on vastused avalikud.
Barbi Pilvre	Minu arvates on aeg tegelda ka loomade õigustega, näiteks kriitiliselt üle vaadata, mis toimub Eesti farmides. Arvan, et SDE on just see erakond, kes sellise paljudele inimestele olulise teemaga nagu loomakaitse peaks tegelema.
Jaak Allik	Arvan, et karusloomafarmid võiksid Eestis keelustatud olla. Loomade kasutamisega tsirkuses on asi keerulisem ja konkreetset analüüsi vajav, sest see on ühe kunsti (tsirkusekunsti) traditsiooniliseks komponendiks. Siin oleks vaja kehtestada väga konkreetset reeglid loomade kohtlemise kohta ja neid rangelt jälgida. Paljud tsirkusekunstnikud on suured loomaarmastajad ja ma ei usu, et nende juures oleksid tingimused halvemad kui näiteks loomaaias. Kindlasti aga võiks mõelda suurte metsloomade kasutamise keelustamisel nn rändtsirkustes, kus on palju haltuurat.
Karl-Martin Sinijärv	1. Mul ei ole põhimõtteliselt vähimatki loomanahkade kandmise ega soojas püsimise eesmärgil tootmise vastu.

	Ilu ja edevuse nimel tööstusliku loomatapu vastu on küll. Seega leian, et läbimõeldud kvoot, mitte täiskeeld võiks olla lahenduseks. Täiskeeld tekitaks tõenäoliselt olukorra, kus toodetakse ja tapetakse kusagil mujal ning soojasoovijale muutub valmik kallimaks, kui mitte kättesaamatuks. Edvikud ostavad ju alati. 2. Tsirkusega on Eestis alati narrid ja nadid lood olnud. Kvaliteetset tsirkust ei olegi olnud ja nurgataguseid tuuritajaid toetada ei sooviks. Samas on eksootilise eluka laivis nägemine lapsepõlves äge elamus. Oleksin nõus loomatsirkusekeeluga juhul, kui sellega kaasneks Loomaaia korralik rahastamine. Pole vaja solgutada elukaid mööda maad ringi, kui võib solgutada lapsukesi pealinna ja Loomaaeda kaema.
Sirje Keevallik	Väga tore, et Te sellise asjaga tegelete. Kahjuks on minu suunitlus mõnevõrra teistsugune: rämpspost, prügi sorteerimine, uute ja vanade infotehnoloogiliste seadmete ühildamatus. Seega ei tahaks siduda end uute teemadega.
Kalev Härk	1. Kas karusloomafarmid võiksid Eestis keelustatud olla? Sotsiaaldemokraadid on lisanud oma 2015. aasta Riigikogu valimisprogrammi punkti: - kaotame karusloomafarmid, kus kasvatatakse tehistingimustes võõrliike. Ehk programmiliselt jah, me toetame karusloomafarmide keelustamist. Küll aga oleme jätnud täpsemalt määratlemata üleminekuaja. Põllumajandusministeeriumis on nii karusloomakasvatavad kui ka loomkaitse esindajad toonud mõistliku üleminekuajana välja 10aastat. 2. Kas Eestis võiks olla keelustatud metsloomade (või kõikide loomade) kasutamine tsirkustes? Ivori Padari juhtimisel on kavandatud loomakaitseseaduse muudatusettepanek, mille kohaselt keelatakse tsirkustes kasutada suuri kaslasi, karusid, elevante ja ahve. Samasugused regulatsiooniga on Soome, Belgia ja Bulgaaria. Hetkel on muudatusettepanek ministeeriumisisel koostöölusel, kuid liigub peadselt avalikule koostöölasele ning sealt edasi Riigikogusse. Ehk jah, me toetame metsloomade kasutamise keelustamist tsirkustes.
Gerd Tarand	1. Jah, karusloomafarmid võiksid Eestis keelustatud olla. Võõrliike kasvatavate karusloomafarmide kaotamine on ka SDE valimisprogrammis. 2. Jah, Eestis võiks kasutatud olla loomade (kõigi) kasutamine tsirkuses. Tõsi, täna on ette valmistamisel

	eelnõu, mis keelaks vaid mõningate liikide (minu teada vähemalt karud, elevandid, ahvid) kasutamise – isiklikult leian, et võiks keelata kõigi kasutamise – minu allkirja leiab ka 2013-2014 aasta petitsioonilt, millega samale seisukohale toetust koguti.
Helmen Kütt	Reedel saatis sotsiaaldemokraatlik erakond seisukohad, millised ühtivad minu seisukohtadega. Loodan, et saadud materjal on piisav.
Priit Lomp	Kuna SDE programmis on mõlemad teemad kajastatud ning olen kandideerimas selles nimekirjas, siis loomulikult oman nendes küsimustes programmiga ühtivaid seisukohti. Tegemist on kas-küsimustega, millele saab vastata jah või ei – minu puhul mõlemale küsimusele „JAH“.
Meelis Karro	1. Pigem jah. Piisava üleminekuajaga miks mitte, aga siis peaks olema keelustatud ka tarbimine. Seni kuni on lubatud tarbida, seni peab olema lubatud ka farme pidada. Nii ei saa, et las teised nülivad ja siis meie tarbime ja mõtleme, et oleme jube humaansed. 2. Pigem ei. Leian, et kui loomadega viisakalt käitutakse, siis miks mitte loomi ka tsirkuses näidata. Ega näiteks loomaaed meil kohati paremas seisus pole. Kõik oleneb ikka looma peremehest.
Reigo Kimmel	Ma ei ole poolt karusloomafarmidele sellisel kujul nagu nad hetkel on. Ehk ebaloomulikule/ebaloomalikule kasvatamisele! Samas ei ole ma taimetoitlane ja tunnistan, et kui sead, vesised jne on kasvatatud sellel eesmärgil, et neid hiljem süüa (ehk neid loomad on „tehtud“ söömise eesmärgil), siis ka karusloomade kasvatamisel võib olla sama eesmärk. Ehk minu jaoks ei ole vahet, kas loom kasvatatakse selleks, et teda süüa või et tema nahka saada. Loomade kasvatamise nõudeid tuleb aga kindlasti järgida ja eksimisel karistada karmimalt kui senised seadused võimaldavad. Olen täielikult <i>[loomade tsirkustes kasutamise]</i> vastu. Tsirkustes ei tohi kasutada metsloomi ega isegi selleks eraldi kasvatatud loomi. Olen näinud nii filmi „The Cove“ ja olen selle Facebooki fänn (https://www.facebook.com/TheCove). Kui ma loomadest kedagi tahaks maailmas päästa, siis esimeses järjekorras oleks delfiinid, keda mitmed teadlased hindavad inimestest teatud valdkondades targemateks / empaatiavõimelistemateks.
Ants Kutti	Ütlen ausalt, et pole allolevatele küsimustele kunagi väga tõsiselt mõelnud ja mul on sellepärast tõesti piinlik. Üks asi on

	selge, et olen vastu igasugusele loomapiinamisele. Karusloomafarmid, kus loomi kasvatatakse hukkamise eesmärgil ning hoitakse (ka Eestis käis meedias läbi üks kohutav näide) väga halvades tingimustes, tuleks keelata. Samas aga lihaveiste ja muude inimtoiduks mõeldud loomade kasvatuse ära keelamist ma ei kujuta ette, aga siin on vähemalt loomade hoiutingimused loomasõbralikumad. Mis puudutab tsirkusloomi, siis kahjuks on tõesti väga palju näiteid, kus loomi piinatakse, pekstakse dresseerimise eesmärgil ning hoiutingimused on väga halvad (Minu kodulinnas Narvas suri südameatakki elevant - pildid olid kohutavad, kus ta rannaliival surnuna maas vedeles). Ütlen otse, et rändtsirkustel ma tõesti keelaks ära kõikide loomade pidamise, sest nad ei suuda loomale heaolu tagada. Aga paikses tsirkuses...., kui tingimused tagatud ja töhus järelevalve loomade seisukorra üle kehtib, siis ehk koduloomad - näiteks lastele väga meeldivad kutsud ja kassid.
Henri Kaselo	Hoolimata sellest, et karusloomafarmid on teatud maapiirkondades olulisteks tööandjateks (nt Lääne-Virumaal) ning praeguseks on karmistatud oluliselt loomade pesitustingimusi, arvan, et karusloomafarmid võiksid olla loomakaitse seisukohast keelustatud. Mõistlik oleks, et antud keeld kehtestataks Euroopa Liidu tasandil, vastasel korral laieneb "tootmine" teistes riikides nt teisel pool lahte Soomes, kus karusloomafarmid teenivad suurt kasumit (ühe looma pealt teenivad nad ca 200 euri, mis on arvestades suurt loomade arvu, üsna kopsakas). Toetan metsloomade tsirkuses kasutamise keelustamist.
Jarno Laur	Annan teada väga põgusalt oma seisukohad, mis mõnes osas võivad olla erinevad erakonna seisukohtadest. 1. Olen seisukohal, et karusloomafarmide keelustamine ei ole otstarbekas. Tegu on majandusharuga, mis vajab reguleerimist, mh näiteks loomadele pakutavate tingimuste üle, mitte aga keelamist. 2. Toetan eelnõud, mis keelustaks teatud loomade (näit suured kaslased, elevandid jne) kasutamise tsirkustes. Samas tean omast käest, et näit koertele meeldivad ülesanded ja mäng ning seetõttu totaalset loomade esinemise keeldu ei poolda.
Andres Anvelt	1. Kas karusloomafarmid võiksid Eestis keelustatud olla? Sotsiaaldemokraadid on lisanud oma 2015.aasta Riigikogu valimisprogrammi punkti : - kaotame

	karusloomafarmid, kus kasvatatakse tehistingimustes võõrliike. Ehk programmiliselt jah, me toetame karusloomafarmide keelustamist. Küll aga oleme jätnud täpsemalt määratlemata üleminekuaja. Põllumajandusministeeriumis on nii karusloomakasvatajad kui ka loomkaitse esindajad toonud mõistliku üleminekuajana välja 10aastat. 2. Kas Eestis võiks olla keelustatud metsloomade (või kõikide loomade) kasutamine tsirkustes? Ivori Padari juhtimisel on kavandatud loomakaitseeaduse muudatusettepanek, mille kohaselt keelatakse tsirkustes kasutada suuri kaslasi, karusid, elevante ja ahve. Samasugused regulatsiooniga on Soome, Belgia ja Bulgaaria. Hetkel on muudatusettepanek majasisesel kooskõlastusel, kuid liigub peatselt avalikule kooskõlastusele ning sealt edasi Riigikogusse. Ehk jah, me toetame metsloomade kasutamise keelustamist tsirkustes.
Toomas Jürgenstein	Kõigepealt seda, et mu sünnikodu on Audru lähedal, kus oli karusloomafarm (rebased). Midagi head ma selle farmi loomade elutingimusest ei mäleta. Seega olen üsna veendunud, et rebaste ja naaritsate farmid võiks keelustatud olla. Pisut kõhklevam olen näiteks tshintshiljade ja küülikute (kas need siia üldse lähevad karusloomade alla, neilt saadakse ju ka liha) suhtes ning kaldun neid kontrollitud tingimustes pigem lubama. Ning luban ka seda, et harin end selles küsimuses. Teisalt arvan ka, et head tsirkust saab kindlasti teha ilma metsloomadeta.
Aleksei Turovski	Pooldab karusloomafarmide keelustamist; pooldab metsloomade tsirkuses kasutamise keelustamist
Gea Kangilaski	Pooldan karusloomakasvanduste keelustamist. Metsloomadele ei ole võimalik tagada karusloomakasvanduste intensiivpidamise tingimustes liigiomast elu, lisaks on karusnahk nõ luksuskaup, mis pole tegelikult kellelegi tingimata tarvilik. See oleks oluline samm eetilise käitumise poole. Isiklikult ei poolda üldse loomatsirkuseid ja põhimõtteliselt ei käi kunagi neid külastamas. Loomade kasutamine puhtalt meelelahutamiseks ja pidamine ebaloomulikes tingimustes on ebaeetiline. Loomade transportimine ja pidamine kitsastes tingimustes tekitab neis stressi, ma ei mõista, kuidas saab keegi seda nautida või üldse loomade kannatuste vaatamist taluda. Pooldan loomatsirkuste keelustamist. Õnneks on SDE

	programmis seatud eesmärgiks metsloomade kasutamise keelustamine tsirkustes, see on vajalik samm selles suunas.
Arno Peksar	Karusloomafarmide keelustamise osas ei oska ma selget vahet tõmmata muude loomade farmidega. Kui loomi koheldakse farmis rangete reeglite järgi, mis hoiavad loomade pidamistingimused aktsepteeritud piirides, siis poleks vahet, mis loomi kasvatatakse. Kasutatakse ju paljude farmis peetavate loomaliikide nahka jalatsite või riiete valmistamisel. Me ei saa ju seada eesmärgiks teatud tarbetoodete osas üle minna ainult sünteetikale. Kus tootmisprotsess ei põhine taastuvatel toorainetel ning võib olla küllaltki keskkonda reostav. Loomade kasutamisel tsirkuses jagades need mets- ja koduloomadeks on meelevaldne joone tõmbamine. Minu jaoks metsloom elab metsas ja koduloom inimese juures. Koduloom võib väga kergesti metsistuda, kui inimene temaga pidevalt ei tegele. Näiteks iga-aastane probleem teatud tõugu lihavecistega, kus mõned isendid ei tule sügisel enam ligi. Või kaugemalt näitena elevant, keda osades riikides peetakse kodu ja tööloomadena. Siin tuleks määratleda minu arvates konkreetsed liigid, kes sobivad dresseerimiseks ja etenduste andmiseks. Näiteks kass, keda ei ole võimalik sunniga trikke õppima, vaid ainult meelitamisega vm.